

DISTINCTIO II.

Quare totam humanam naturam accepit; & quid nomine humanitatis, vel humane nature, intelligendum sit.

ET quia in homine tota humana natura vitio corrupta erat, totam assumpsit, id est animam, & carnem, ut totam curaret, & sanctificaret. Quod autem humane nature, sive humanitatis vocabulo, anima & caro intelligi debeant, aperte docet Hieronymus in expositione Catholica Fidei, (a) dicens: „ Sic confitemur in Christo unam esse personam Filii, ut dicamus duas perfectas, & integras esse substantias, id est Divinitatis, & humanitatis, (1) quæ ex anima continentur, & corpore. „ Ecce aperte ostendit, nomine humanitatis animam, & corpus intelligi: quæ duo assumpsisse Dei Filius intelligitur, ubi hominem, sive humanitatem, sive humanam naturam accepisse legitur. Errant ergo qui nomine humanitatis non substantiam, sed proprietatem quandam, à qua homo nominatur, significari contendunt, ubicumque humanitas Christi memoratur. Ait enim Joannes Damascenus (Lib. III. de Fide orth. (b) cap. VI. & VII.) „ Scien- dum quidem, quod Deitatis, & humanitatis nomen, substantiarum, scilicet naturarum, est representativum. Natura enim non sic accipitur in Christo, ut cum dicitur una natura esse omnium hominum. Quod evidenter idem Joannes ostendit, differentem rationem dicti assignans, cum natura humana in Christo nominatur, & cum dicitur una natura omnium hominum: ait enim: „ Cum unam naturam hominum dicimus, sciendum est, quod non considerantes ad animæ, & corporis rationem, hoc dicimus, ut dicamus, in singulis hominibus eandem esse naturam corporis, & animæ: quia alia est natura animæ, alia corporis. Impossibile enim est unius nature dicere Domini corpus, & animam: sic & aliorum hominum comparata ad invicem. Sed quia personæ plurimæ hominum sunt; omnes autem eandem suscipiunt rationem nature (omnes enim ex anima, & corpore compositi sunt, & omnes naturam animæ participant, & corporis substantiam possident) communem speciem plurimarum differentiarum personarum unam naturam dicimus, uniuscujusque personæ, scilicet duas naturas habentis, & in duabus perfecte naturis existentis: animæ, scilicet, & corporis. In Domino autem Jesu Christo non est communem speciem accipere; si quid prius fuit. Neque enim factus est, nec est, nec aliquando fiet alius; sed Christus ex Deitate, & humanitate, in Deitate, & humanitate Deus perfectus est idem, & homo perfectus. „ Totam igitur humanam naturam, id est carnem, & animam, & horum proprietates, sive accidentia assumpsit Deus; non carnem sine anima, nec animam sine ratione, ut hæretici voluerunt; sed & carnem, & animam cum sensibus suis. Unde Joannes Damascenus (de Fid. orthod. Lib. III. cap. VI. circa med.) ait: „ Omnia quæ in natura plantavit, Dei Verbum assumpsit, scilicet corpus, & animam intellectualem, & horum idiomatica. Totum enim totum, assumpsit me, ut toti mihi gratificet salutem: quod enim inassumptibile est, incurabile est. „

De unione Verbi & carnis, mediante anima.

Assumpsit igitur Dei Filius carnem, & animam; sed carnem mediante anima. Unde Joannes Damascenus (ibid.) „ Unitum est carni per medium intellectum Dei Verbum. Tante enim subtilitatis, atque simplicitatis est divina essentia, ut corpori de limo terræ formato uniri non congrueret, nisi mediante rationali essentia. Illa autem unio inexplicabilis est, adeo ut etiam Joannes ab utero sanctificatus (id est ab originali mundatus) se non esse dignum fateatur solvere corrigiam calceamenti Jesu: quia unionis illius modum investigare, aliisque explicare non erat sufficiens. Non igitur audiendi sunt qui non verum hominem Filium Dei suscepisse dicunt, nec natum de femina; sed falsam carnem, & imaginem corporis simulatam ostendisse videntibus: in quem errorem prorumpunt, quia timent quod fieri non potest, scilicet, ne humana carne & veritas, & substantia Dei inquinetur; & tamen prædicant istum visibilem solem radios suos per omnes fœces spargere, & eos mundos, & sinceros servare. Si ergo visibilia munda à visibilibus immundis contingi possunt, & non coinquinari; quanto magis incommutabilis, & invisibilis veritas per spiritum, id est per intellectum, animam, & per animam corpus suscipiens totum hominem sine sui contaminatione assumpsit, & ab omnibus infirmitatibus liberavit? „ Ecce hic dicit, Dei sapientiam per spiritum assumpsisse animam, & per animam corpus. Spiritus enim, scilicet pars animæ superior, majori similitudine Deo propinquat quam anima, scilicet ipsa eadem secundum inferiorem partem; & anima magis quam corpus: & ideo non incongrue anima dicitur assumpta per spiritum, & corpus per animam.

Quod Verbum simul assumpsit carnem, & animam; nec caro prius est concepta quam assumpta.

SI autem quæritur, utrum Verbum carnem, & animam (2) simul assumpsit, an prius animam quam carnem, vel carnem quam animam; & utrum caro illa prius fuerit in utero virginis concepta, & postea assumpta: verissime, & absque ulla ambiguitate dicitur, quia ex quo hominem Deus assumpsit, totum assumpsit; simulque sibi univit animam, & carnem; nec caro prius fuit concepta, & postmodum assumpta; sed in conceptione assumpta, & in assumptione concepta. Unde Augustinus (Fulgentius) in Lib. de Fide ad Petrum (cap. XVII.) „ Firmissime tene, & nullatenus dubites, non carnem Christi sine Divinitate conceptam in utero virginis, priusquam susciperetur à Verbo; sed ipsum Verbum Deum suæ carnis acceptio- ne (3) conceptum, ipsamque carnem Verbi incarnatione conceptam. „ Idem in Lib. de Trin. (I. cap. VI.) ait: „ Non esset Dei hominumque mediator, nisi esset idem Deus, idem homo, in utroque unus, & verus; „ quam servilem formam à solo Filio susceptam tota Trinitas, cujus una est voluntas, & operatio, fecit. Non

(1) Al. & ex anima. (2) Al. deest simul. (3) Nicolai omittit conceptum.

EX EDIT. NICOL. (a) Scilicet ea quæ inscribitur ad Damasum, inter opera Hieron. rom. ult. sed Pelagii potius est, catholicum fingentis, ut plenius alibi notatum est. (b) Colligitur ex cap. III. IV. VI. & VII. non tamen eadem serie qua hic.

QUÆSTIO I.

„ autem in utero virginis prius caro est suscepta, & postmodum Divinitas venit in carnem; sed mox ut venit Verbum in uterum, servata veritate propria nature, factum est caro, & perfectus homo, & in veritate carnis, & animæ natus est. „ De hoc etiam Gregorius in Moralibus (Lib. XVIII. cap. xx.) ait: „ Angelo nuntiante, & Spiritu adveniente, mox Verbum in utero, mox intra uterum Verbum caro. „

DIVISIO TEXTUS.

ARTICULUS I.

Utrum natura humana sit præ aliis assumptibilis.

III. P. quæst. IV. art. I.

Postquam determinavit de incarnatione ex parte assumptis, in ista parte determinat ex parte nature assumptæ: & dividitur in tres partes. In prima ostendit quid sit assumptum. In secunda quale fuerit illud assumptum, dist. III. Quæritur etiam de carne Verbi, an priusquam conciperetur, obligata fuerit peccato. In tertia ostendit quo agente id quod assumptum est, formatum sit, dist. IV. Cum vero incarnatio Verbi operatio vere sit Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, investigatione dignum nobis videtur, quare in Scriptura Spiritui Sancto hoc opus sæpius tribuatur. Prima dividitur in duas partes. In prima ostendit quid sit assumptum, quia humana natura integra ex partibus suis, scilicet corpore, & anima constans. In secunda determinat ordinem assumptionis, ibi: Assumpsit ergo Dei Filius carnem, & animam. Prima dividitur in duas partes. In prima ostendit naturam humanam integram assumptam esse ratione suarum partium; in secunda, ratione naturalium proprietatum, ibi: Totam igitur hominis naturam... assumpsit Deus. Circa primum tria facit. Primo ostendit omnes partes humane nature assumptas esse per hoc quod humana natura assumpta est. Secundo ostendit quod per humanam naturam significantur omnes partes ejus, scilicet anima, & corpus, ibi: Quod autem humane nature, sive humanitatis vocabulo, anima, & caro intelligi debeant, aperte docet Hieronymus. Tertio excludit quorundam errorem, ibi: Errant igitur qui nomine humanitatis non substantiam, sed proprietatem quandam à qua homo nominatur, significari contendunt.

Assumpsit ergo Dei Filius carnem, & animam. Hic ostendit quomodo partes humane nature assumptæ sunt: & dividitur in duas partes. In prima inquit ordinem nature; in secunda inquit ordinem temporis, ibi: Si autem quæritur, utrum Verbum carnem simul, & animam assumpsit &c. Circa primum tria facit. Primo ostendit ordinem nature, ostendens carnem esse assumptam mediante anima. Secundo ostendit modum illius unionis esse inexplicabilem, ibi: Illa autem unio inexplicabilis est, adeo ut etiam Joannes ab utero sanctificatus se non esse dignum fateatur solvere corrigiam calceamenti Jesu. Tertio excludit quorundam errorem, ibi: Non sunt ergo audiendi qui non verum hominem Filium Dei suscepisse dicunt.

Hic est duplex quæstio. Prima de ipso assumpto. Secundo de ordine assumptionis.

QUÆSTIO I.

Circa primum quærentur tria. Primo. Utrum natura humana præ aliis sit assumptibilis.

Secundo. In quo assumi debuit.

Tertio. Quid in humana natura assumi debuit.

In III. Sent. Tom. III.

EX EDIT. P. NICOL. (a) Homil. xxxiv. in Evangel. ubi explicat parabolam centum ovium de natura humana, & angelica.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod angelica natura non sit minus assumptibilis quam natura humana. Deus enim propter suam misericordiam humanam naturam assumpsit, ut humane miserie subveniret. Sed sicut est miseria in humana natura, ita etiam in angelica. Cum ergo summa misericordia sit omni miserie subvenire, videtur quod angelica sit natura assumptibilis sicut & humana.

2. Præterea. Ea quæ magis sunt similia, facilius ununtur. Sed angelica est divinæ similior quam natura humana: quia, ut dicit Gregorius, (a) quanto in Angelo natura est subtilior, eo magis imago Dei in illo insinuat expressa. Ergo Angelica natura est magis assumptibilis quam humana.

Sed contr. Assumptio humane nature ideo facta est,

C 2

ut

ut peccato hominis remedium præberet. Sed peccatum Angeli est irremediabile, ut supra (Lib. II. dist. VII. quæst. I. art. 2.) dictum est. Ergo angelica natura non est assumptibilis.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod totum universum sit magis assumptibile quam humana natura. Effectus enim universalis maxime causæ universali assimilatur. Sed universum est effectus universalis Dei, qui universalis causa est. Ergo universum Deo magis assimilatur, quam humana natura, quæ est quidam particularis effectus; & ita est magis assumptibile.

2. Præterea. Per assumptionem consummatio totius universi est perfecta. Sed magis esset universum perfectum, si omnes partes ejus essent assumptæ. Ergo universum est magis assumptibile.

Sed contra. Ex hoc est aliquid assumptibile Deo quod ad imaginem Dei est. Sed non potest dici, quod totum universum sit ad imaginem, nisi forte poneretur universum animatum anima rationali, sicut Platonici posuerunt; quod à fide alienum est. Ergo universum non est assumptibile.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum, quod assumptibile dicitur quod potest assumi. Cum autem dicitur, creatura potest assumi, non signatur aliqua potentia activa creaturæ: quia sola potentia infinita hoc facere potuit, ut in infinitum distantia conjungerentur in unitatem personæ. Similiter non signatur etiam potentia passiva naturalis creaturæ: quia nulla potentia passiva naturalis est in natura cui non respondeat potentia activa alienius naturalis agentis. Unde relinquitur quod dicat in creatura solam potentiam obedientiæ, secundum quam de creatura potest fieri quicquid Deus vult, sicut de ligno potest fieri vitulus, Deo operante. Hæc autem potentia obedientiæ correspondet divini potentiae, secundum quod dicitur, quod ex creatura potest fieri quod ex ea Deus facere potest. Sed potentia Dei dupliciter consideratur: vel ut absoluta, vel ut ordinata. Quod qualiter intelligendum sit, ex dictis I. distinct. (quæst. II. art. 3.) patet. Loquendo autem de potentia Dei absoluta, Deus potest assumere quamcumque creaturam vult. Unde secundum hoc non est una creatura magis assumptibilis quam altera. Loquendo autem de potentia ordinata, illam creaturam assumere potest, quam congruit eam assumere ex ordine suæ sapientiæ. Unde illa creatura dicitur assumptibilis in qua hujusmodi congruitas invenitur. Invenitur autem in humana natura congruitas præ aliis quantum ad tria, quæ in assumptione requiruntur. Primo quantum ad similitudinem unibilitatis: in humana enim natura invenitur expressior similitudo divini quam in aliqua creatura irrationali: quia homo secundum quod habet mentem, ad imaginem Dei factus dicitur; cum in creaturis irrationalibus non nisi similitudo vestigiæ invenitur: & etiam quantum ad quædam in ea est divina similitudo magis quam in angelica natura, ut post dicitur. Secundo quantum ad terminum assumptionis: terminatur enim assumptio ad unitatem personæ; personalitas autem non invenitur in irrationalibus naturis, cum persona sit rationalis naturæ individua substantia ut Boetius dicit (in Lib. de duabus nat.) In Angelis

(1) Al. & Deo.

vero est quidem persona, sed non secundum originem distincta; cum unus Angelus ab alio non trahat originem. In humana vero natura est persona distincta etiam secundum originem: (1) & ideo convenientissime humana natura in unitatem divinæ personæ assumitur; quæ distinguuntur secundum relationem originis. Tertio quantum ad finem assumptionis. Si enim perfectio universi dicatur assumptionis finis præcipuus, ut quidam dicunt, nulla natura particularis assumi potuisset, per quam ita universum perfici posset, sicut per assumptionem humanæ naturæ: quia quia homo est ultima creaturæ, quasi ultimo creatus, cujus natura assumpta, ultimum est conjunctum primo principio, per modum circuli, quæ est figura perfecta ex eo quod additamentum non recipit: tum etiam quia in homine quodammodo omnes naturæ conflunt, quia cum omnibus creaturis aliquid commune habet, ut dicit Gregorius (in homil. Evang. ascen. sen. XXXIX. in Evang.) unde homine unito, quodammodo omnis creatura unita est. Si vero finis assumptionis ponatur liberatio à peccato, sic etiam sola humana natura congrue assumi potuit: quia in irrationali creatura peccatum non erat; in angelica vero erat quidem peccatum, sed irremediabile, ut patet ex dictis in I. distinct. (quæst. I. art. 2.) in homine vero erat remediabile: & ideo solam humanam naturam congruum fuit assumere; & sic ea reparata, creatura irrationalis, quæ propter ipsius peccatum quodammodo deteriorata dicitur, secundum quod in usum hominis cedit, restaurata est.

Ad primam ergo quæstionem dicendum, quod Deus de potentia absoluta creaturam irrationalem assumere potuit. Nec impedit quod creatura irrationalis personalitatem non habet: quia personalitas non debetur etiam humanæ naturæ assumptæ ratione sui, ut infra patebit (dist. VI. quæst. I. art. 1. & 2.) sed ratione assumptis; unde non est ibi nisi personalitas increata. Et præterea quamvis in natura irrationali non invenitur persona, invenitur tamen in ea hypostasis, & suppositum. Unio autem non tantum facta est in persona, sed etiam in hypostasi, & supposito. Sed congruum non erat ut assumeretur, & præcipue quia natura assumpta maxime beatificatur, ut in Psalm. LXIV. 5. dicitur: *Beatus quem elegisti, & assumpsisti*: beatitudinis vero, quæ in actu mentis consistit, creatura irrationalis particeps esse non potest.

Unde patet responsio ad primam objectionem, quæ procedit de potentia absoluta, & non de potentia ordinata.

Ad secundum dicendum, quod ad congruitatem assumptibilitatis requiritur similitudo imaginis: quia per hanc creatura rationalis particeps est divinæ beatitudinis. Unde ad hanc congruitatem non sufficit similitudo vestigiæ, qualis in creaturis irrationalibus invenitur.

Ad tertium dicendum, quod duplex est similitudo creaturæ ad Deum. Una secundum participationem alicujus divinæ bonitatis, sicut ab eo vivente omnia vitam participant; & sic creatura rationalis, in qua invenitur esse, vivere, & intelligere, maxime Deo assimilatur; & hæc similitudo requiritur ad assumptibilitatem. Alia similitudo est secundum proportionem, ut si dicatur similitudo inter Deum & ignem, quia sicut ignis consumit corpus, ita Deus consumit nequitiam; & hæc similitudo requiritur in fi-

figurativis locutionibus, & appropriationibus, quam Dionysius in secundo cap. ccel. Hierar. vocat dissimilem similitudinem: & de hac similitudine procedit objectio.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum est, quod de absoluta potentia loquendo, Deus potuit angelicam naturam assumere; sed natura angelica non habebat aliquam congruentiam ut assumeretur, præcipue propter duo. Primo quia ejus peccatum non erat remediabile. Secundo quia non decet ut aliquam perfectionem creaturæ Deus assumendo auferat. Personalitas autem quædam perfectio creaturæ est. Sed si natura assumpta personalitatem propriam haberet post assumptionem, non posset esse unio in persona, quia essent duæ personæ: unde oportet quod id quod assumptum est, personalitatem non habeat, naturam tamen habere. In angelica autem natura non invenitur potentia ad personalitatem sine actu, cum non per generationem procedat in esse: & ideo non fuit congruum ut Angelica natura assumeretur.

Ad primum ergo, cum opponitur quod angelica natura est Deo similior quam humana, dicendum, quod verum est, si natura divina in se absolute consideretur; si autem consideretur secundum quod est in personis, per relationes originis distinctis, sic magis convenit cum homine, ut dictum est. Similiter etiam si consideretur secundum quod est exemplar totius creaturæ: in homine enim invenitur similitudo cum qualibet creatura, ut dictum est, non autem in Angelo. Similiter etiam si consideretur inquantum gubernat universum: sicut enim Deus totus est in qualibet parte universi per essentiam, præsentiam, & potentiam; sic & anima in qualibet parte corporis.

Ad secundum dicendum, quod causa miseriam angelorum, id est peccatum, remedium non habet; & ideo nec eorum miseriam congrue subveniri potest.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod alicui toti potest convenire aliquid dupliciter: vel ratione partis, sicut homo dicitur canis propter capillos; vel ratione sui quod scilicet ipsi toti primo convenit; & hoc est ut in VI. Physic. (text. com. II. & inf.) probatur, quod convenit toti, & omnibus ejus partibus. Universum ergo potest assumi dupliciter: vel ratione partis; & sic assumptibile fuit, & assumptum est, humana natura assumpta: vel ratione sui; & sic assumi non potuit, quia non omnes partes ejus assumptibiles erant, ut ex dictis patet.

Ad primum ergo circa hoc objectum dicendum, quod quamvis Deus sit causa universalis, est tamen maxime simplex: & ideo cum eo magis convenit universalis effectus unitus, scilicet humana natura, in qua omnes naturæ congregantur quodammodo, quam effectus universalis non simpliciter unitus, sicut est universum, ex cuius partibus non efficitur unum simpliciter, cum remaneant distinctæ in actu.

Ad secundum dicendum, quod non decet in omnibus partibus universi eandem perfectionem esse: & ideo magis congruum fuit ut una parte universi, assumpta in totum universum perfectio redundaret.

(1) Addit Nicolai: & in quibus individuis, vel suppositis.

ARTICULUS II.

Utrum filius Dei humanam naturam assumere debuit. (1)

III. P. quæst. IV. art. 5. & 6.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei humanam naturam assumere debuit in omnibus suppositis humanæ naturæ, quia, ut Damascenus dicit (de Fide orth. Lib. III. cap. VI.) quod est inassumptibile, est incurabile. Sed humana natura curabilis est in omnibus suis suppositis. Ergo in omnibus assumi debuit.

2. Præterea. Bonum est diffusivum, & communicativum sui, ut ex Dionysio patet IV. capit. de Divin. Nom. Cum ergo Deus sit summe bonus, & maxime in incarnatione suam bonitatem ostenderit, videtur quod naturam quæ assumptibilis erat, communiter in omnibus suis suppositis assumere debuit.

5. Præterea. Christus venit ad satisfaciendum præcipue pro peccato naturæ, quod per unum hominem in mundum intravit. Sed id quod naturæ secundum se debetur, debetur communiter, & æqualiter in omnibus suis suppositis. Ergo Filius Dei naturam humanam, in omnibus suis suppositis, assumere debuit.

Sed contra. Filius Dei ad hoc carnem assumpsit, ut pro nobis satisfaciendo principium humanæ salutis esset. Cum ergo principium in quolibet genere unum inveniamur, videtur quod in uno tantum supposito humanam naturam assumere debuit.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod non debuerit assumere naturam humanam in aliquo ex stirpe Adæ generato. Sicut enim dicit Apostolus ad Hebr. VII. talis decebat ut nobis esset Pontifex qui esset segregatus à peccatoribus. Sed magis esset segregatus à peccatoribus, si de stirpe peccatorum carnem non assumpsisset. Ergo non debuit carnem assumere de stirpe Adæ.

2. Præterea. Peccatum originale est peccatum naturæ, & non personæ, nisi per accidens. Non ergo requiritur ad satisfactionem, nisi quod aliquis sit de humana natura. Sed si aliquis homo fieret non de stirpe Adæ, constat quod ad humanam naturam pertineret. Ergo congrue pro natura humana satisfacere posset.

Sed contra. Medicina in loco vulneris debet apponi. Sed humana natura est vitiosa tantum in his qui ex genere Adæ descendunt, in quo omnes moriuntur, I. Corinth. XV. Ergo in aliquo ad ejus stirpem pertinente, natura humana assumi debuit.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod naturam humanam assumere debuit in ipso Adam. Assumptio enim carnis ad satisfactionem ordinatur. Sed decet ut idem qui peccavit, satisfaciatur. Ergo naturam humanam in ipso Adam assumere debuit.

2. Præterea. Talis debuit esse humanæ naturæ reparatio, ut nihil homini de sua dignitate periret. Sed Adam in primo statu hoc habuit ut nullus hominis